

TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA

Kokouspöytäkirja

Kokousaika: ma 27.1.2014, klo 10.00-11.35

Kokouspaikka: Kahveri, pääatalo

Läsnä:

Ojanen (pj.), Pösö, Åstedt-Kurki, Uusi-Rasi, Kujala, Eilo (siht.)

Asialista:

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastus:
todettiin
2. Ilmoitusasiat:

-Etiikan päivä tieteiden talolla Helsingissä 18.3. 2014, ks tarkemmin eettisen neuvottelukunnan kotisivulta (www.tenk.fi): todettiin
3. Lausuntopyyntö 1/2014: ”Eye tracking-based, digital solutions for child development assessments: a pilot study” (akatemiatutkija Jukka Leppänen, Lasten terveyden tutkimuskeskus, Lääketieteen yksikkö, B-rakennus, Medisiinarinkatu, TaY)

- Päätös/lausunto:** Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että rekisteriselosteen kohdassa 5 (rekisterin tietosisältö) todetaan, että anonymisointia ei voida tehdä, koska kyseessä on seurantatutkimus. Tämä ei toimikunnan käsityksen mukaan käy kuitenkaan ilmi tutkimussuunnitelmasta eikä vanhemmille lähetettävästä tiedotteesta. Tämä tulisi käydä ilmi myös suostumuslomakkeessa. Mikäli kyseessä on seurantatutkimus, on tämä ilmentävä
- tiedotteessa
 - suostumuslomakkeessa

Mikäli kyse ei ole seurantatutkimuksesta, tulee kyseinen maininta ottaa pois rekisteriselosteesta.

Lisäksi rekisteriselosteen kohdassa 9 (rekisterin suojauksen periaatteet) tulee kohdassa ”tiedot ovat salassapidettäviä” olla ruksi (JulkL 24 § 1 momentti 21)-kohta. Tämä maininta ei ole sidoksissa siihen, onko kyse seurantatutkimuksesta vai ei.

Selvitys ja mahdolliset tarkistukset pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille.

4. Lausuntopyyntö 2/2014: ” Viidesluokkalaisten lasten digitaalisen pelaamisen yhteys terveyteen” (FT, dosentti Anne Konu ja TtM Riina Viitala, terveystieteiden yksikkö, TaY)

Päätös/lausunto: Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että huoltajan suostumusta koskevassa toteamassa (s. 19) todetaan, että mikäli ette anna suostumusta lapsen osallistumiselle tutkimukseen, ilmoittakaa siitä koululle ennen tutkimuksen toteuttamista koulun normaaleja tiedotuskanavia käyttäen”. Tavanomaisen suostumusta koskevan käytännön mukaisesti lapsen tutkimuksen osallistumista epäävää allekirjoitusta/asiakirjaa ei tarvita, vaan koulu saa tiedon niistä suostumuksen antavista huoltajista, jotka lähettävät/toimittavat allekirjoitetun suostumus-lomakkeen (allekirjoittamatta ja lähettämättä jättäminen merkitsevät siis sitä, ettei huoltaja suostu). Malleja suostumus-lomakkeista löytyy ihmistieteiden eettisen toimikunnan kotisivulta.

Lisäksi rehtorille lähetettävässä tiedotteessa tulisi todeta, että tutkimuksen toteuttamisesta on pyydetty lausunto Tampereen alueen ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta (ei neuvottelukunnalta). Edellä mainittu toimikunta ei ole lupaviranomainen, vaan lausunnon antaja.

Lisäksi rekisteriselosteen kohdassa 9 (rekisterin suojauksen periaatteet) tulee kohdassa ”tiedot ovat salassapidettäviä” olla ruksi (JulkL 24 § 1 momentti 21)-kohta.

Toimikunta on antanut tarvittavat tarkennukset ja tarkennukset pyydetään huomioimaan omatoimisesti. Tarkistusten jälkeen tutkimus on toteutettavissa sellaisenaan. *Ainoastaan uudelleen muotoiltu*

suostumus-lomake pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille tarkistukseen.

5. Muut asiat.

Muissa asioissa keskusteltiin Tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle lähetettävästä toimintakertomuksesta. Toimikunnassa todettiin, että erityisesti vuonna 2013 toimikunnassa on havaittu, että rajanveto xxxx on selkiytynyt; Tampereen yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen eettinen toimikunta on ohjannut suoraan sinne lähetetyt lausuntopyynnöt, jotka eivät liity lääketieteellistä tutkimusta koskevaan tutkimuslakiin. Epäselvissä tulkinnallisissa rajanveto-tapauksissa myös lausunnonpyytäjät ovat kääntyneet suoraan Tampereen yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen eettisen toimikunnan puoleen ja kysyneet tulkintaa sieltä.

Myös uusi tieteenala on aktivoitunut lausunnonpyytäjäksi.

Toimikuntaan on tullut lausuntopyyntöjä tutkimushankkeista, jotka lukeutuvat kansainvälisen politiikan/valtio-opin tai poliittisen sosiologian alaan.

Toimikunnassa on havaittu myös, että lausuntopyyntöjen tiedotteet ovat jossain määrin selkiytyneet, mikä liittyy siihen, että toimikunta on ohjeistanut tiedotteiden laatimista.

Eniten toimikunnassa on kuitenkin keskusteltu siitä, missä vaiheessa tutkimushanketta lausunto tulisi pyytää. Toimikuntaa on lähetetty useita lausuntopyyntöjä, joissa tutkimukselle vasta haetaan rahoitusta. Toimikunta on keskustellut asiasta usein ja periaatteellisesti ja todennut, että lausuntopyyntö tulisi esittää vasta siinä vaiheessa, kun tutkimuksen rahoitus on varmistunut.

Merk.

Puheenjohtaja Markku Ojanen

Sihteeri Heikki Eilo

